

Sterven is niet vechten (blog)



VILVOORDE 24/02 - Ik bezocht mijn moeder in het zorgtehuis. Ze zat er voor kortverblijfna een val. Opgewekt vertelt mijn moeder wie komt en gaat. Gaan staat hier vaak voor een definitief afscheid van deze wereld. In de cafetaria spreek ik een oude schoolmaat wiens moeder een etage lager zat. Bij de terminale gevallen. Palliatief heet dat. Hij komt de laatste documenten regelen. Hij vertelt over hoe moeilijk hij het heeft.

"Tijdens de eerste paar dagen dat mijn moeder verbleef in hospice, zat ik stil naast haar bed te kijken hoe ze daar lag, hoe die platte borst op en neer ging, ik luisterde naar haar kreunen, ik telde en hertelde haar doses medicijn, en streepte de dagen af dat ze lag te versterven zonder voedsel en water. Ik vroeg de verpleegster hoe lang dit proces van afscheid nemen zonder elkaar uit te zwaaien zou duren. We waren vijf dagen ver. Hoe kan een moeder zo sterven? Ze opende haar ogen niet, ze reageerde niet, ze was een ademende automaat die niets menselijks meer had. Ik stelde me voor hoe ik zelf zou zijn na vijf dagen zonder eten noch drinken."

De verpleegster antwoordde: "Dat varieert. Maar het kan een tijdje duren omdat je moeder aan het vechten is."

Mijn moeder heeft nooit gevochten. Ze ging met leven om als een Japanse jiu-jitsu, ze gebruikte de kracht van een ander om haar zin te krijgen. Die van mijn vader in het bijzonder.

Op dag zes vroeg ik, "Hoeveel langer kan dit doorgaan?"

De verpleegster stuurde me naar het hoofd van de afdeling palliatieve zorg. Een sterke vrouw achter dubbele brilglazen. Zij antwoordde: "Na zevenentachtig jaar geeft iemand niet zo maar op. Je moeder is een sterke dame. Ze vecht."

Wie bevocht ze? Mij? Het verleden? Haar eigen leven? Een geheim? De dood?

Vechten past niet in dit woordenboek. Het woord veronderstelt een actie. Vechten is doelgericht. Soldaten vechten. Hooligans vechten. Een moeder die sterft vecht niet. Ze is moe, ze denkt niet na over een volgende klapdie ze zal uitdelen. Ze heeft geen strategie. En ik voelde me schuldig, extra schuldig omdat ik de toestemming gegeven had om haar water en brood te ontzeggen zodat ze zou sterven. Zevochtdustegenmij! Het was een marteling. En het wàs een marteling voor mij! Ik zei haar te stoppen met vechten. Ik sloot de deur van haar kamer en hield hele gesprekken met haar over wie ze daar boven zou zien: haar man, mijn vader, mijn broer, haar schoonzus. Ik googelde op mijn smartphone "Does it hurt to starve to death?" Ze zeggen dat verstervenden na een poosje niets meer voelen, dat het lichaam endorfinen aanmaakt.

In een artikel gepubliceerd in de Journal of the American Medical Association, las ik dat voeding en hydratatie niet synoniem is met eten. Eten is veel meer dan de inname van voedsel en water. Eten is een sociale daad. Eten is gelukkig is je ochtendtoast boteren, een pak frieten delen om haltwlaaf 's nachts, samen aan tafel zitten. Dingen die mijn moeder al lang vergeten was, voor ze in palliatieve zorg ging. Mijn moeder at al lang niet meer. Hetzelfde artikel verzekerde me dat goede verzorging en endogene opioïden tijdens die opgelegde hongersnood pijn en ongemak zou blokkeren. Dus, moeder kwam niets te kort. Ze lag daar, stoned van haar eigen opium, comfortabel en beschermd tegen doorligwonden.

In een ander artikel las ik dat hospicepatiënten soms zeventien dagen of meer zonder voedsel of water kunnen. Zeventien dagen. Zeventien dagen vechten en ik bad dat het mij niet zou gebeuren. Ik las in The New Scientist



eenartikel met de titel "What Happens to My Body Right After I Die." En daar leerde ik dat op het moment van het echte sterven alle spieren in het lichaam ontspannen. Dat was het sleutelwoord: ontspannen. Waarom gebruikte niemand dat woord? Waarom het lemma 'vechten'? 'Ontspannen'. Dat woord voelde geruststellend, medelevend, aanvaardbaar. De achtste dag zei ik haar "Ik hou van jou". Ik zag hoe ze ontspande. Dag negen gaf ze haar laatste adem."

Twee dagen later krijg ik een mail van mijn zus: mijn moeder heeft haar wilsbeschikking opgesteld. We kunnen de toekomst ontspannen tegemoet zien. Over een paar maanden, als het zomer wordt, is ze weer jarig.

Marc van Impe

Marc van Impe is beroepsjournalist, controversialist en Senior Writer voor MediQuality. Hij is ook voorzitter van het Vlaams Instituut voor Journalistiek. Hij schrijft sinds dertig jaar over de evolutie van het gezondheidsbeleid in binnen- en buitenland. Eerder was hij onder meer hoofdredacteur bij MediPlanet, de Huisarts en Harvard Business Review België. Als bevoorrecht observator werpt hij regelmatig een kritische blik op de actualiteit in onze gezondheidssector. Zijn blogs weerspiegelen zijn persoonlijke mening en vallen onder zijn verantwoordelijkheid.

24/02/2017 Auteur: Marc van Impe Bron: MediQuality
